

Utrecht, 8 november 2022
Referentie: 2022-049
Betreft: NIP-input op de uitvraag van de Onderwijsraad in het kader van een in 2023 uit te brengen advies over de verantwoordelijkheid van onderwijsbesturen.

Geachte leden van de Onderwijsraad,

In een [uitvraag](#) van eind september 2022 geeft de Onderwijsraad aan dat onderwijsbesturen een cruciale rol hebben in het Nederlandse onderwijsbestel. De raad gaat daarom advies uitbrengen over de vraag: “wat is er nodig om ervoor te zorgen dat onderwijsbesturen hun verantwoordelijkheid kunnen waarmaken?”

Het NIP, de beroepsvereniging van psychologen, reageert graag op het verzoek om mee te denken. Dat doen we aan de hand van een aantal bespiegelingen en adviezen van schoolpsychologen. Zij beschikken bij uitstek over de expertise die nodig is om schoolbesturen te ondersteunen bij het uitvoeren van hun belangrijke taak.

Bewegen tussen verschillende lagen

Schoolbesturen houden zich bezig met onderwijs en ondersteuning en werken daarin samen met samenwerkingsverbanden. Besturen doen er goed aan zich te richten op goed onderwijs en de basisondersteuning voor alle leerlingen binnen scholen. Daaraan ten grondslag ligt het fundament: sterke schoolteams. Schoolbesturen zouden structureler aandacht kunnen besteden aan dit fundament. Daarnaast kan ingezet worden op verbeterde samenwerking tussen schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Zij werken immers in elkaars verlengde.

Noodzaak om uit te zoomen en de juiste vragen te stellen

Schoolbesturen moeten scholen bevragen op kwaliteit, en hen laten onderbouwen waarom ze bepaalde keuzes maken. Het bestuur kan hierbij faciliterend, ondersteunend en sturend werken.

Het lukt scholen vaak onvoldoende om uit te zoomen, tijd te nemen om stil te staan bij de vraag: wat vraagt onze populatie, en ons team op dit moment van ons? Wat is er nu nodig, vanuit onze visie en het streven om duurzaam te werken? En sluit dat aan bij wat we weten uit onderzoek over 'wat werkt'?

Besturen kunnen scholen helpen door de juiste vragen te stellen. Wat ga je doen, passend bij jouw situatie, en wat niet? Zijn er keuzes die gemaakt kunnen worden, kunnen we ook zaken schrappen? Het is belangrijk om gecentraliseerd te werken, vanuit koers en strategie, en aansluitend bij wetenschappelijk onderzoek naar effectieve interventies. Op die manier worden er piketpaaltjes geplaatst voor scholen; zo doen we dit en daarbinnen is er autonome ruimte voor de afzonderlijke scholen.

Taal op bestuurlijk niveau is vaak weinig concreet, terwijl het van belang is dat verwachtingen door iedereen begrepen en op dezelfde manier geïnterpreteerd worden. Het werken met formats vanuit de besturen, met heldere doelen en in duidelijke taal, kan daarom helpend zijn.

Investeren in goede IB-netwerken en directie-overleggen

Het werkt positief wanneer de IB-ers/ondersteuningscoördinatoren van de scholen die onder eenzelfde bestuur vallen goed samenwerken. Ook helpt het als directeuren onderling ervaringen uitwisselen.

Binnen een bestuur kan dan ingespeeld worden op de verschillende (tijdelijke) behoeftes van de specifieke scholen. Er ontstaat een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid, die een positief effect heeft op het waarmaken van de verantwoordelijkheid van besturen. Als het bestuur effectief stuurt op kwaliteit en focuspunten, en de directies en ib'ers/zorgcoördinatoren schoolt, dan kunnen zij onderling uitwisselen over de uitvoering.

Belang van dataverzameling

Vanuit de praktijk zien we dat het goed werkt als er per school en bestuur data verzameld worden (denk bijvoorbeeld aan het turven van onderwijsbehoeften in een Excel bestand).

Data geven richting aan het handelen en inzicht in wat er nodig is.

Welke ondersteuningsvragen worden nu vaak gesteld? Wat zegt dat over de basisondersteuning, welke professionalisering is er bijvoorbeeld nodig voor de docenten, en welke ondersteuning mist er nog in de scholen?

Laat leerkrachten hierbij ook meepraten; dat creëert draagvlak, en geeft aandacht aan welbevinden en praktische hobbels op de werkvloer.

Door deze uitwisseling landt de bestuurstaal ook beter op de werkvloer, en wordt de lijn bestuur - directeur-IB-onderwijsprofessional goed doorgezet.

Samengevat

Om hun verantwoordelijkheid goed waar te kunnen maken is het voor besturen van belang dat zij:

- weten (vanuit onderzoek) wat er werkt om duurzaam, kwalitatief goed onderwijs te bieden;
- scholen helpen uitzoeken en hen vragen waarom ze de dingen doen die ze doen;
- scholen faciliteren in het visualiseren van de ondersteuningspiramide: wat heeft jouw schoolteam, met deze populatie, in deze wijk, met deze ouders, op dit moment nodig? Hoe geef je dat de komende 4 jaar (schoolplan) vorm en wat heb je daarvoor nodig van het bestuur?
- data verzamelen over de populatie en de ondersteuningsvragen;
- zorgen voor verbinding tussen verschillende lagen in de organisatie, en rekening houden met belangen en politieke speelvelden van onderwijs, zorg en gemeenten.

Inzet van Schoolpsychologen

Schoolpsychologen beschikken over specifieke expertise die hierbij van belang is. Zij zijn verbonden aan schoolbesturen, samenwerkingsverbanden of scholen.

Concreet kunnen zij schoolbesturen ondersteunen bij:

- het ontwikkelen van een wetenschappelijk onderbouwde visie op onderwijskwaliteit en inclusie, en dit zichtbaar maken in een (bekend, besproken en gedragen) koersplan;
- het visualiseren van de ondersteuningspiramide en het maken van een analyse van de ondersteuningsstructuur, zodat reikwijdte van de bestuurlijke verantwoordelijkheid helder is;
- de opzet van een goede overlegstructuur met SWV, schoolbestuur, gemeenten en scholen (bestuur, beleid en uitvoering, dus strategisch, tactisch en operationeel), zodat ongeacht het gekozen model wordt gewerkt aan elkaar kennen, uitwisseling en versterking;
- tussentijdse voortgangsbewaking binnen het schoolbestuur, aan de hand van op koersplan en schoolplan afgestemde jaarplannen, met daarbij ruimte voor analyse en bijstelling van de ondersteuningsstructuur;
- afstemming met het SWV en gemeenten via OOGO;
- het sturen op de tandem directie – IB-er/zorgcoördinator binnen de school;
- de ontwikkeling van een kwalitatief professionaliseringsbeleid op alle niveaus (bestuurlijk, directie en IB-er/ zorgcoördinator en leraren);
- de opzet van een auditstructuur op deze verschillende niveaus;
- weten waar welke ondersteuning geboden wordt, en de ontwikkeling van materialen zoals praktijkkaarten of formats.

Schoolpsychologen – opleiding en organisatie

Er zijn in Nederland ruim 300 psychologen en orthopedagogen die de tweejarige postacademische opleiding Schoolpsycholoog¹ hebben gevolgd. De opleiding leidt op voor het werken op het snijvlak van onderwijs en zorg, en strekt zich uit over de volle breedte van individuele (leer)problematiek tot en met het (mede) bepalen van boven-schools beleid.

Dat maakt de Schoolpsycholoog tot:

- Een 'kennisbaak' op het gebied van mentale gezondheid, ontwikkeling en leren in het onderwijs (PO, VO, SO, VSO, MBO).
- Dé expert in het onderwijs die kan schakelen tussen de verschillende niveaus in en om de school.
- Uitvoerder van diagnostiek bij (groepen) leerlingen, ondersteuner en inspirator voor leraren in het geven van passend onderwijs, en sparring partner van directies en besturen.
- Een verbinder in boven-schools beleid en samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Het NIP, de beroepsvereniging van psychologen heeft ongeveer 1.200 leden die in het onderwijs werken. Een deel van hen heeft zich verenigd in de [werkgroep Schoolpsychologen](#) van de sectie jeugd. Zie voor meer informatie ook het NIP-dossier [Mentale gezondheid op school](#).

Wij hopen dat u deze input mee zult nemen in uw advies, en zijn te allen tijde bereid een nadere toelichting te geven of mee te denken over de uitwerking. Bij vragen kunt u contact opnemen met Britt van Beek, beleidsadviseur bij het NIP (via britt.vanbeek@psynip.nl).

Hartelijke groet,

Monique Rook, directeur NIP

Mede namens Laura Stroo, bestuurslid NIP-werkgroep Schoolpsychologen en Helen Bakker en Hanneke Visser - van Balen, hoofdopleiders van de postmasteropleiding Schoolpsychologen. Met veel dank aan de Schoolpsychologen Expertgroep 'Sterk schoolteam en onderwijskwaliteit'

¹ Zie voor meer informatie over de opleiding de websites van [RINO amsterdam](#) en de [Radboud Universiteit](#). Schoolpsychologen beschikken over een beroepsregistratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog (NIP/SKJ) of Orthopedagoog Generalist.